

Betænkning afgivet af Arbejdsmarkedsudvalget den 10. maj 2006

Betænkning

over

Forslag til folketingsbeslutning om at øremærke 12 uger af barselorloven til fædre.

[af Anne Grete Holmsgaard (SF), Kirsten Brosbøl (S), Lone Dybkjær (RV) og Majbrit Berlau (EL)]

1. Udvalgsarbejdet

Beslutningsforslaget blev fremsat den 24. januar 2006 og var til 1. behandling den 2. marts 2006. Beslutningsforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Arbejdsmarkedsudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet beslutningsforslaget i 4 møder.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 12 spørgsmål til familie- og forbrugerministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret.

2. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et *flertal* i udvalget (V, DF og KF) indstiller beslutningsforslaget til *forkastelse*.

Venstres, Dansk Folkepartis og Det Konservative Folkepartis medlemmer af udvalget ser gerne, at fædre tager mere barselorlov, end det er tilfældet i dag. Men de tre partier ønsker, at det skal være op til den enkelte familie at afgøre, hvordan barselorloven bedst fordeles mellem moderen og faderen. Partierne er tilfredse med den etårige fleksible barselorlov, der blev gennemført i 2002. Den fleksible barselorlov er en stor forbedring og har allerede nu været til gavn for tusinder af danske børnefamilier.

Hvis beslutningsforslaget blev vedtaget, ville det bevirke en direkte forringelse af den fleksible barselorlov, da det dels ville betyde, at man ville fratage den enkelte børnefamilie fleksibiliteten til selv at tilrettelægge og fordele barselorloven mellem sig, og dels ville man straffe de familier, hvor faderen ikke benytter sig af alle 12 ugers øremærkede barselorlov. Det sker ved at fratage familien det antal uger, som faderen har undladt at afholde. Forslaget betyder således, at hvis en far kun afholder 9 af de 12 ugers øremærkede barselorlov, mister familien 3 ugers orlov. En sådan forringelse ønsker de tre partier ikke at medvirke til.

Et *mindretal* i udvalget (S, RV, SF og EL) indstiller beslutningsforslaget til *vedtagelse uændret*.

Socialdemokratiets, Det Radikale Venstres, Socialistisk Folkepartis og Enhedslistens medlemmer af udvalget mener, at mænd skal have ret til en større del af barselorloven, end de har i dag. Kvinder tager stadig langt den største del af barselorloven – det gælder også den del af barselperioden, der frit kan deles mellem mænd og kvinder.

Det er et faktum, at indførelsen af den fleksible barselorlov langt fra har betydet, at mænds brug af barselorlov er steget i stor stil. Tværtimod ses nu en faldende tendens for mænds brug af orlov fra 2003 til 2004. Ifølge Danmarks Statistik er det således blandt mændene, det største faktiske fald i den gennemsnitlige orlovs længde ses, hvilket blot understreger nødvendigheden af, at mænds ret til barselorlov lovsikres.

Flere undersøgelser peger på, at når orlov er til forhandling i familien, er moderen oftest førstevælger, og at det kan være mere end svært for mænd at forhandle sig til mere end 14 dages orlov, da den skal tages fra moderens del (bl.a. Bente Marianne Olesen og Lea Drews), og ofte er det begges opfattelse, at moderens krav på orlov er særlig vigtig. Fædre får følgelig den del, der bliver tilovers.

Samtidig frygter mange mænd fortsat barrierer på arbejdspladsen i form af chikane, repressalier og egentlige fyringer, hvis de vil holde barselorlov (Kristeligt Dagblad den 25. august 2005).

Fædre har derfor i høj grad brug for en løftestang i form af en personlig lovsikret rettighed, hvis det skal lykkes at øge antallet af fædre på barsel.

Det er helt utilstrækkeligt blot at informere om mulighederne for barsel til fædre, da der er mange faktorer i spil, når orloven fastlægges – sociologiske, psykologiske og strukturelle – der alle medvirker til at fastholde et traditionelt kønsrollemønster, hvor moderen ses som den centrale omsorgsperson og faderen som den primære forsørger, der henvises til rollen som andenviolin i forhold til sine børn.

De nordiske landes erfaringer med øremærkning af orlov til fædre taler deres tydelige sprog om, at den del af barselorloven, der reserveres til fædre, også bruges af fædre i stor stil. I dag holder eksempelvis mellem 80 og 90 pct. af alle de islandske fædre hele deres barselorlov på 3 måneder. Danske fædres brug af de øremærkede 14 dages barselorlov underbygger ligeledes påstanden om, at øremærkning er nødvendig, hvis fædre i højere grad skal benytte sig af muligheden for barselorlov.

En rundspørge til 3F's webpanel viste i 2005, at tre ud af fire mandlige 3F'ere mellem 18 og 40 år synes, det er en god idé at ændre den danske barselordning, så den kommer til at ligne den svenske, hvor en større del af orloven er reserveret til mændene.

Islands, Sveriges og Norges gode erfaringer med at reservere en del af orlovsmuligheden til fædre viser således, at det er et meget virkningsfuldt instrument, hvis man mener noget alvorligt med ønsket om at ville fremme en mere ligelig fordeling af barselorloven mellem mænd og kvinder.

Øremærkning af 12 ugers barselorlov til fædre kommer familierne og ikke mindst børnene til gode. Undersøgelser har desuden vist, at skilsmisseraten falder, når faderen tager en større del af barselorloven.

Samtidig er en øremærkning til fædre vigtig af hensyn til samfundsøkonomien og kvindernes position på arbejdsmarkedet. Kvindernes lange barselperiode, som ifølge Danmarks Statistik i gennemsnit er 54,4 uger efter fødslen for børn født i 2004, medfører, at de anses for at være en mere ustabil arbejdskraft, som der ikke satses på i samme omfang som mænd. Kvinders overledighed, den manglende repræsentation af kvinder på lederniveau og ikke mindst den voksende løn- og pensionsforskel mellem mænd og kvinder er nogle af de håndfaste beviser herpå.

Efter forslagsstillernes mening er det nødvendigt at øremærke 12 uger af barselorloven til fædre, da man ikke kan sætte sin lid til, at udviklingen med flere fædre på barsel kommer af sig selv. Indtil videre har den fleksible barselorlov også vist det modsatte.

Siumut, Tjóðveldisflokkurin, Fólkaflokkurin og Inuit Ataqatigiit var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

Charlotte Antonsen (V) Erling Bonnesen (V) fmd. Inger Støjberg (V) Marion Pedersen (V)
Jens Vibjerg (V) Bent Bøgsted (DF) Colette L. Brix (DF) Jakob Axel Nielsen (KF)
Tom Behnke (KF) Thomas Adelskov (S) Kirsten Brosbøl (S) Jytte Andersen (S) nfm.
Anne-Marie Meldgaard (S) Lone Møller (S) Elisabeth Geday (RV) Ole Sohn (SF)
Jørgen Arbo-Bæhr (EL)

Siumut, Tjóðveldisflokkurin, Fólkaflokkurin og Inuit Ataqatigiit havde ikke medlemmer i udvalget.

Folketingets sammensætning

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	52	Enhedslisten (EL)	6
Socialdemokratiet (S)	47	Siumut (SIU)	1
Dansk Folkeparti (DF)	24	Tjóðveldisflokkurin (TF)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	18	Fólkaflokkurin (FF)	1
Det Radikale Venstre (RV)	17	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	11		

Oversigt over bilag vedrørende B 66

Bilagsnr.	Titel
1	Frist for spørgsmål
2	1. udkast til betænkning
3	2. udkast til betænkning

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende B 66

Spm.nr.	Titel
1	Spm. om erfaringer med barselordninger i Norge, Sverige og Island samt udviklingen i fordeling af barsel mellem mænd og kvinder, til familie- og forbrugerministeren, og ministerens svar herpå
2	Spm. om mænds og kvinders benyttelse af barselorloven fra 2002 til 2005, til familie- og forbrugerministeren, og ministerens svar herpå
3	Spm. om kommentar til rapporten »Fathers on parental leave« fra Center for Ligestillingsforskning, RUC, 2005, til familie- og forbrugerministeren, og ministerens svar herpå
4	Spm. om sammenhængen mellem fordelingen af barselorloven mellem mænd og kvinder og den manglende ligestilling, til familie- og forbrugerministeren, og ministerens svar herpå
5	Spm. om kommentar til citat fra ligestillingsministerens perspektiv- og handlingsplan 2006 om samfundsnormen for opførsel m.v., til familie- og forbrugerministeren, og ministerens svar herpå
6	Spm. om statens informationsindsats i forhold til fædreorlov, til familie- og forbrugerministeren, og ministerens svar herpå
7	Spm. om ministeren vil lade sig inspirere af TDC's kampagne »Fars Kram«, til familie- og forbrugerministeren, og ministerens svar herpå
8	Spm. om årsag til, at fædre i TDC i gennemsnit tager mere forældreorlov end fædre i staten, til familie- og forbrugerministeren, og ministerens svar herpå
9	Spm. om ministerens målsætning for andelen af nybagte fædre i staten, der tager forældreorlov, til familie- og forbrugerministeren, og ministerens svar herpå
10	Spm., om ministeren har en målsætning vedrørende, hvor lang gennemsnitlig forældreorlov fædre tager i staten, til familie- og forbrugerministeren, og ministerens svar herpå
11	Spm., om ministeren ser, at fædre i staten tager mere forældreorlov, end tilfældet er i dag, til familie- og forbrugerministeren, og ministerens svar herpå
12	Spm. om ligestilling imellem kønnene, hvad angår løn, til familie- og forbrugerministeren, og ministerens svar herpå